

DOI 10.36074/logos-26.02.2021.v1.13

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

ORCID ID: 0000-0002-9195-7726

Михалків Алла Анатоліївна

канд. екон. наук, в.о. доцента кафедри обліку, аналізу і аудиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Фал Олександр Вячеславович

магістрант
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

УКРАЇНА

Облікова інформація формується та обробляється обліково-аналітичною системою підприємства на основі бухгалтерського обліку для прийняття управлінських рішень. Облікова інформація найбільш цінна тоді, коли забезпечує потреби її користувачів, важливість такої інформації зумовлена можливостями, котрі вона надає для прийняття рішень, та відповідає еталону, нормам, нормативно-правовим актам.

Якісна облікова інформація сприяє стабільному функціонуванню та розвитку компаній, збільшує рівень інвестицій, захищає права власників, акціонерів, та відіграє важливу соціальну роль в суспільстві.

В українських облікових стандартах, поняття «якість облікової інформації» не визначено, зокрема, визначені тільки якісні характеристики фінансової звітності.

Регулювання якісних характеристик фінансової звітності здійснюється на державному рівні та регламентуються законодавчими актами, як національними так і міжнародними. Імплементация Міжнародних стандартів фінансової звітності в національне законодавство зумовлює актуальність теми.

Необхідно визначити вимоги до якісних характеристик фінансової звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку, та здійснити приведення порівняльної аналітичної характеристики їх сутності та взаємозв'язку.

Облікова інформація трансформується в системі бухгалтерського обліку у вигляді фінансової звітності, яка відповідає нормам та вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національному Положенню (Стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1).

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що бухгалтерський облік - процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1].

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про

фінансовий стан та результати діяльності підприємства [2].

Якісні характеристики фінансової звітності в Україні визначаються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 (НП(С)БО 1), Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (МСБО 1) та Концептуальною основою фінансової звітності.

НП(С)БО 1 (розділ III) визначає вимоги до інформації, яка наводиться у фінансовій звітності та наводить якісні характеристики фінансової звітності.

Відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності п. ЯХ 3 визначаються якісні характеристики корисної фінансової інформації, яка наведена у фінансовій звітності або надана користувачам в будь-який інший спосіб. Якісні характеристики поділяються на основоположні та посилювальні [3].

МСБО 1 установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності та доповнює вимоги до якісної характеристики корисної фінансової інформації, яка наведена в Концептуальній основі фінансової звітності.

Якісні характеристики фінансової інформації відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку наведені на (рис. 1).

Рис. 1. Якісні характеристики облікової інформації відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку [2,3,4]

Порівняння якісних характеристик фінансової інформації відповідно до облікових стандартів НП(С)БО 1 та Концептуальної основи фінансової звітності наведено в (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняння якісних характеристик фінансової інформації
відповідно до облікових стандартів**

Термін	НП(С)БО 1 [2]	Концептуальна основа фінансової звітності [3]
Доречність	Р.III п.2. Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами.	п. ЯХ 6 Доречна фінансова інформація може спричинити відмінності у рішеннях, які приймають користувачі.
Суттєвість	Р.I п.3. Суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.	п. ЯХ 11 Інформація є суттєвою, якщо її відсутність або неправильне подання може вплинути на рішення, які приймають користувачі.
Достовірність (правдиве подання)	Р.III п.3 Інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною (правдивою), якщо вона не містить помилок та перекозчень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.	п. ЯХ 12 Щоби бути досконало правдивим поданням, опис повинен мати три характеристики. Він має бути повним, нейтральним та вільним від помилок.
Зіставність	Р.III п.5 Передумовою зіставності є наведення відповідної інформації попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику і її зміни.	п. ЯХ 21 Зіставність це якісна характеристика, яка дає змогу користувачам ідентифікувати та зрозуміти подібності статей та відмінності між ними.
Порівнюваність	Р.III п.4 Фінансова звітність повинна надавати можливість користувачам порівнювати: фінансові звіти підприємства за різні періоди; фінансові звіти різних підприємств.	п. ЯХ 20 Якщо звітність можна порівняти з подібною інформацією про інші суб'єкти господарювання, а також з подібною інформацією про той самий суб'єкт господарювання за інший період або іншу дату.
Відповідність принципам бухгалтерського обліку	Р.III п.6 Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням принципів бухгалтерського обліку.	-
Зрозумілість	Р.III п.1 Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.	п. ЯХ 30 Класифікація, охарактеризування та подання інформації ясно і стисло робить її зрозумілою.
Можливість перевірки	-	п. ЯХ 26 Можливість перевірки допомагає запевнити користувачів у тому, що інформація правдиво подає економічні явища, які вона призначена подавати.
Своєчасність	-	п. ЯХ 29 Своєчасність означає можливість для осіб, які приймають рішення, мати інформацію вчасно, так щоб ця інформація могла вплинути на їхні рішення.

Дані сформовано з [2, 3]

Важливо зазначити, що вимоги до якісних характеристик облікової (фінансової) інформації відповідно НП(С)БО 1 та Концептуальної основи фінансової звітності є подібними, але не тотожними. Більшість якісних характеристик облікової інформації за національними та міжнародними стандартами обліку у їх найменуваннях співпадають, проте існують відмінності у розкритті сутності понять, що впливає на підхід щодо їх розуміння.

За Концептуальною основою фінансової звітності визначено, що якісні характеристики корисної фінансової інформації визначають типи інформації, що, найімовірніше, є найбільш корисними для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів для прийняття рішень про суб'єкт господарювання, що звітує, на основі інформації, уміщеної у його фінансовому звіті (фінансової інформації) [3], в національних стандартах не встановлено визначення корисності інформації.

Таким чином, якісні характеристики фінансової звітності регламентується національними та міжнародними стандартами обліку. Більшість якісних характеристик облікової інформації за національними та міжнародними стандартами обліку у їх найменуваннях співпадають, проте, важливо зазначити, що також наявні деякі відмінності у розкритті сутності визначень.

Якість облікової інформації визначається її корисністю та своєчасністю для прийняття рішень користувачами такої фінансової інформації. Надання користувачам якісної облікової інформації сприятиме підвищенню ролі та значення бухгалтерського обліку і звітності в системі управління підприємством.

Пропонується ввести в українські облікові стандарти поняття «якість облікової інформації» та вимоги до неї. Доповнити та узагальнити визначення якісних характеристик для облікової інформації в Україні із урахуванням тенденцій прогресивних та сучасних облікових систем світу.

Список використаних джерел:

- [1] Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. (Закон України). № 996 - XIV. (1999). Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
- [2] Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». (Наказ Міністерства Фінансів України). №73. (2013). Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
- [3] Концептуальна основа фінансової звітності. №929 - 009. (2010). Вилучено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text
- [4] Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності. №929 - 013. (2012). Вилучено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text